

Doporučení Společnosti pro transfuzní lékařství ČLS JEP č. STL2022_16, verze 1 (2022_06_01)

Transfuze – AB0 systém a antigen D

Pracovní skupina STL: Masopust J., Bohoněk M., Galuszková D., Gašová Z., Písačka M.,
Procházková R., Řeháček V., Turek P.

1 Erytrocyty

Při transfuzi se dává přednost podání přípravků shodných v AB0 a RhD systému.

Podání jinokupinového, kompatibilního transfuzního přípravku nepřináší příjemci zvýšené riziko nežádoucích účinků.

Podání jinokupinových přípravků je přípustné za předpokladu:

- dodržení kompatibility,
- upozornění klinického pracoviště na AB0 RhD neshodu (zvýšené riziko záměny na oddělení).

AB0 kompatibility	
<i>Příjemce</i>	<i>Lze podat transfuzní přípravek</i>
0	0
A	A, 0
B	B, 0
AB	AB, A, B, 0

Erytrocytové transfuzní přípravky by měly mít nízký obsah plazmy (požadavek splňují přípravky z aferézy a přípravky z plné krve, u nichž byla po centrifugaci odstraněna plazma a buffy-coat). U přípravků krevní skupiny 0 s větším obsahem plazmy se doporučuje vyšetřit titry anti-A a anti-B.

RhD kompatibility	
<i>Příjemce</i>	<i>Lze podat transfuzní přípravek</i>
RhD pozitivní	RhD pozitivní; případně RhD negativní ¹
D ^w potvrzený vyšetřením DNA ²	
RhD negativní	RhD negativní ve zvláštních situacích RhD pozitivní ³
D ^{w/v} nevyšetřeno PCR / neuzavřeno / sérologicky susp. varianta / varianta určená PCR	
nejasný (diskrepantní) výsledek vyšetření RhD	

¹Nejsou-li přítomné protilátky anti-e a/nebo anti-c.

²Jde-li pouze o sérologickou suspekci, potom u žen ve fertilním věku je bezpečnější pro transfuzi použít RhD negativní erytrocyty (současné sérologické postupy nemohou zcela vyloučit všechny variantní formy antigenu D, např. D III).

³V život ohrožujících situacích (např. urgentní transfuze, masivní transfuze) nebo při kritickém nedostatku zásob RhD negativních transfuzních přípravků, lze neimunizovaným (tj. bez průkazu anti-D) RhD negativním příjemcům podat RhD pozitivní erytrocyty. V takovém případě by se mělo provést

v odstupu 2–4 měsíců vyšetření plazmy/séra pacienta na přítomnost protilátek anti-D. Informaci o případném průkazu anti-D by měl mít pacient v dokumentované formě pro případné další transfuze. Je-li to možné, neměl by se tento postup volit u dívek a žen ve fertilním věku.

Pro transfuzi z **vitální indikace:**

- není-li možnost vyšetřit krevní skupinu v AB0 a RhD, vydávají se erythrocyty 0 RhD negativní, Kell negativní

Upozornění: za uvedených okolností nelze vyloučit vznik akutní potransfuzní hemolytické reakce (pacient může mít protilátku proti antigenům jiných skupinových systémů, protilátka se zjistí až při standardním předtransfuzním vyšetření)!

Intrauterinní (intraumbilikální) transfuze (IUT)	0 (s min. obsahem anti-A, anti-B), negativní pro antigen, proti němuž jsou protilátky v mateřském séru/plazmě, maximálně 5 dní staré, s hematokritem 0,70–0,85, deleukotizované a ozářené
Získaná krevní skupina po IUT	Skupinově shodné jako erythrocyty u IUT

2 Plná krev deleukotizovaná pro univerzální podání

Jedná se o transfuzní přípravek s obsahem významného množství plazmy.

AB0 kompatibilita	
<i>Příjemce</i>	<i>Lze podat transfuzní přípravek</i>
0	0
A	A, 0 ¹
B	B, 0 ¹
AB	AB, A ¹ , B ¹ , 0 ¹

¹pouze v případě titru anti-A a /nebo anti-B ≤ 256 (IgM)

RhD kompatibilita: stejný postup jako u erythrocytů.

3 Trombocyty

Trombocytové transfuzní přípravky nemají obsahovat viditelnou příměs erythrocytů. Testy kompatibility se za této podmínky nevyžadují.

AB0

Při podání trombocytů není nezbytné shodu AB0 dodržet, přípravek se volí podle klinické situace, naléhavosti požadavku, HLA kompatibility, důvodu k podání (preventivní x terapeutické), pohlaví a vztahu aktuální dostupnost/naléhavost podání (vždy však nutno posoudit individuálně).

V případě nutnosti podání jinogrupinových trombocytů nepanuje shoda, zda upřednostnit kompatibilitu antigenů či aglutininů AB0 systému. Podání trombocytů neshodných v AB0 antigenech s příjemcem (s ohledem na AB0 protilátky u příjemce) může vést ke zkrácenému přežití podaných trombocytů. Podání trombocytů v plazmě, která obsahuje protilátky proti AB0 antigenům příjemce, může vést k hemolýze erythrocytů příjemce.

RhD

O významu RhD při podávání stávajících trombocytových transfuzních přípravků nejsou jednoznačné doklady (stávající přípravky jsou velmi málo kontaminované erytrocyty) – je vhodné vyhnout se riziku anti-D imunizace zejm. při profylaktickém podání u dívek a žen ve fertilním věku.

AB0 kompatibilita	RhD kompatibilita	
Chronicky transfundovaní	Příjemce	Transfuzní přípravek
1. přednostně stejné krevní skupiny, jsou-li dostupné 2. trombocyty v náhradním roztoku ¹	RhD pozitivní	RhD pozitivní RhD negativní
Ostatní	RhD negativní dívky a ženy ve fertilním věku	1. RhD negativní 2. RhD pozitivní ²
1. přednostně trombocyty v náhradním roztoku ¹ 2. trombocyty jakékoliv skupiny dle dostupnosti	RhD negativní s anti-D	RhD negativní
	RhD negativní chronicky transfundovaní	1. RhD negativní 2. RhD pozitivní ³

¹dosahují nízkých titerů anti-A a/nebo anti-B

²doporučuje se anti-D profylaxe; měl by se podat do 72 hodin imunoglobulin anti-D (125 µg pokryje na dobu 3 týdnů minimálně 10 T.D. RhD pozitivních trombocytů).

³v případě nedostupnosti RhD negativních trombocytů nebo v případě zabránění plýtvání RhD pozitivními trombocytovými transfuzními přípravky

U urgentního krvácení příjemce s krevní skupinou 0 je účinnost trombocytů krevní skupiny A, B, AB i 0 srovnatelná (*trombocyty se spotřebovávají při tvorbě primární zátky při snaze organismu zastavit krvácení, nestačí se projevit případný vliv anti-A či anti-B příjemce*). V těchto případech se nehledí na RhD kompatibilitu.

Jsou-li vizuálně v trombocytovém transfuzním přípravku přítomny erytrocyty, má se brát v úvahu AB0, RhD kompatibilita.

4 Plazma

Plazma nemá obsahovat viditelnou příměs erytrocytů.

Testy kompatibility se nevyžadují.

AB0: dodržuje se AB0 kompatibilita.

RhD: přípravky se mohou transfundovat bez zřetele na RhD kompatibilitu

AB0 slučitelnost		RhD slučitelnost
Příjemce	Transfuzní přípravek	Není nutné brát na zřetel (je možné podávat i RhD pozitivní plazmu RhD negativnímu příjemci).
0	0, A, B, AB	
A	A, AB	
B	B, AB	
AB	AB	

5 GRANULOCYTY

Granulocyty jsou resuspendované v plazmě a obsahují významnou příměs erytrocytů. Při transfuzi granulocytů se dává přednost podání přípravků shodných v AB0 a RhD systému. Před podáním se vyžaduje test kompatibility.

Dále se může vyžadovat slučitelnost v HLA systému (např. provedení LCT testu) – aloimunizovaní pacienti.

6 Neonatální transfuze, intrauterinní (intraumbilikální) transfuze (IUT)

Transfuzní přípravky mají být AB0, RhD shodné nebo kompatibilní s novorozencem (erytrocyty i plazma a trombocyty), vhodné je zároveň přihlídnout i ke krevní skupině matky (erytrocytové přípravky).

IUT: používají se erytrocytové transfuzní přípravky krevní skupiny AB0 RhD kompatibilní s plodem a při feto-maternální inkompatibilitě i s matkou. Pokud po předchozí IUT došlo ke změně krevní skupiny u plodu, použijí se přípravky skupinově shodné s předchozí IUT.

7 AB0 event. RhD-inkompatibilní transplantace krvetvorných buněk

Je nutno postupovat podle přítomnosti AB0 protilátek přítomných u příjemce, které mohou být podle dané kombinace buďto původního, dárcovského nebo obojího typu a s ohledem na stupeň změny skupiny:

1. „Velká neshoda“ = transplantace přináší „nové“ antigeny; *erytrocytové transfuzní přípravky*: skupina AB0 shodná s původní skupinou AB0 příjemce, dokud je tato krevní skupina prokazována a pokud je pozitivní PAT a/nebo trvá průkaz inkompatibilní AB0 protilátky; *transfuzní přípravky s plazmou*: skupina AB0 dárce od dne transplantace.

2. „Malá neshoda“ = transplantace přináší „nové“ protilátky; *erytrocytové transfuzní přípravky*: krevní skupina AB0 dárce s minimálním obsahem inkompatibilních protilátek, dokud jsou detekovány erytrocyty s původní skupinou; *transfuzní přípravky s plazmou*: skupina AB0 shodná s původní skupinou AB0 příjemce do vymizení erytrocytů s původní skupinou AB0, pak krevní skupina dárce.

3. „Kombinovaná neshoda“ – kombinace předchozích – *erytrocytové transfuzní přípravky*: skupina 0 s minimálním obsahem inkompatibilních protilátek, dokud jsou detekovány erytrocyty s původní skupinou AB0; *transfuzní přípravky s plazmou*: skupina AB do vymizení erytrocytů s původní skupinou AB0, pak krevní skupina dárce.

4. RhD pozitivní příjemce RhD negativního štěpu: podávat RhD negativní erytrocyty a trombocyty.

8 AB0 event. RhD nestejnokupinová orgánová transplantace

1. Situace, kdy příjemce má antigen A či B navíc proti štěpu

(tj. "nestejnokupinová, kompatibilní transplantace")

- v den transplantace a 48 hod. po ní se dodržuje krevní skupina příjemce
  - následující dny se vybírají přípravky kompatibilní jak s příjemcem, tak štěpem (viz tabulka)
- Po nestejnokupinové, kompatibilní transplantaci se sleduje případná tvorba AB0 imunních protilátek u příjemce (v podstatě reakce štěpu proti hostiteli). Vyšetření by mělo být provedeno nejméně na začátku 2. týdne a na konci 3. týdne (rozhoduje kliník podle klinického stavu). Vyšetření vždy zahrnuje přímý antiglobulinový test (PAT) a stanovení volné imunní protilátky (anti-A či anti-B podle typu neshody; hledá se protilátka proti krevně skupinovému antigenu příjemce).

2. Situace, kdy příjemci chybí antigen A či B přítomný ve štěpu

(tj. "nestejnokupinová, inkompatibilní transplantace").

- před výkonem se u příjemce ověřuje titer protilátek proti příslušnému antigenu dárce a většinou se provádí plazmaferéza k jeho snížení (titer by měl být pod 32)
- od okamžiku výkonu se vybírají přípravky kompatibilní jak s příjemcem, tak štěpem (viz tabulka)

3. RhD neshoda

U RhD negativních příjemců, kteří dostali RhD pozitivní orgán, se při podání erytrocytů dodržuje krevní skupina příjemce (podávají se RhD negativní erytrocytové transfuzní přípravky).

U RhD pozitivních příjemců, kteří dostali RhD negativní orgán, se při podání erytrocytů dodržuje krevní skupina příjemce (podávají se RhD pozitivní přípravky) a pravidelně se vyšetřuje screening nepravidelných protilátek a PAT. V případě záchytu protilátek a jejich identifikaci jako anti-D (hrozí ve 2. – 4. týdnu po transplantaci) se začnou podávat RhD negativní erytrocytové transfuzní přípravky.

Tab. Výběr transfuzních přípravků při AB0 neshodné orgánové transplantaci

	orgán 0	orgán A	orgán B	orgán AB
příjemce 0	ery 0	ery 0	ery 0	ery 0
	plazma 0 (A, B, AB)	plazma A (AB)	plazma B (AB)	plazma AB
příjemce A	ery 0	ery A (0)	ery 0	ery A (0)
	plazma A (AB)	plazma A (AB)	plazma AB	plazma AB
příjemce B	ery 0	ery 0	ery B, (0)	ery B (0)
	plazma B (AB)	plazma AB	plazma B (AB)	plazma AB
příjemce AB	ery 0	ery 0 (A)	ery 0 (B)	ery AB (A, B, 0)
	plazma AB	plazma AB	plazma AB	plazma AB

údaj v závorce: přípustná alternativa; ery = erytrocytový transfuzní přípravek

Trombocyty se vybírají jako plazma, v případě vitální indikace je ale možné podat „trombocyty v náhradním roztoku“ bez ohledu na krevní skupinu.

POUŽITÁ LITERATURA

Estcourt LJ, Birchall J, Allard S. et al. Guidelines for the use of platelet transfusions. *BJH* 2017; 176: 365-394.

Fung MK, Grossman BJ, Hillyer CD, Westhoff CM. *Technical Manual*. 18th ed. Bethesda, MD: AABB Press; 2014.

www.transfusionguidelines.org/transfusion-handbook/2-basics-of-blood-groups-and-antibodies/2-4-the-abo-system